

1908. AUG. 27.
Sz. k. u. mell.

Tóth János

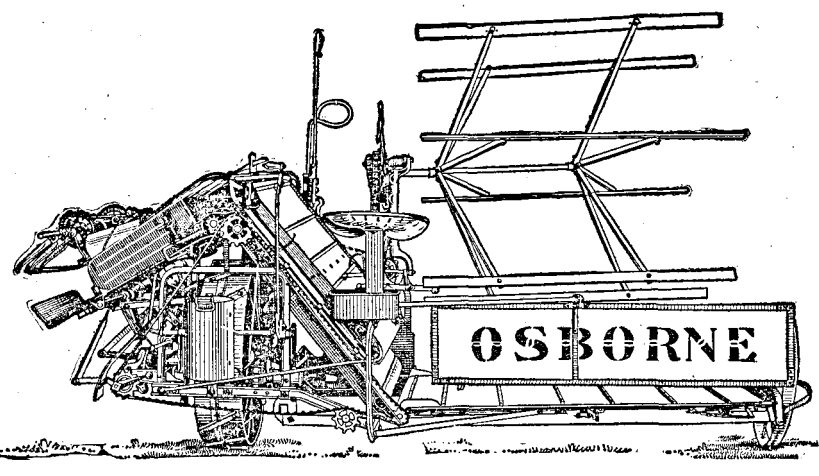
ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Augusztus 23.

34. SZÁM.

Osborne aratógépeket

szénagereblyéket, ■■
járgányos cséplőkészleteket,
gabonatisztító rostákat
és mindennemű egyéb gazdaság gépeket
elsőrendű kivitelben szállit

'RÜHNE' mezőgazd. gépgyár
részvénytársaság : **MOSONBAN.**

1672

Jutalmazo melékipar gazdak számára

Homokból és cze mentből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktég lákat, cze ment-födélcserépeket, csöveket csatornázásra, alagsöve zéseket, padlólapokat, itató vályukat stb.

Felette egyszerű gyártás kiprobált gépeinkkel és formáinkkal.

Kivánatra ingyen küldjük 82-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. — Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

270 munkas
95 szabadalom stb.

Legnagyobb gyar
a maga nemében

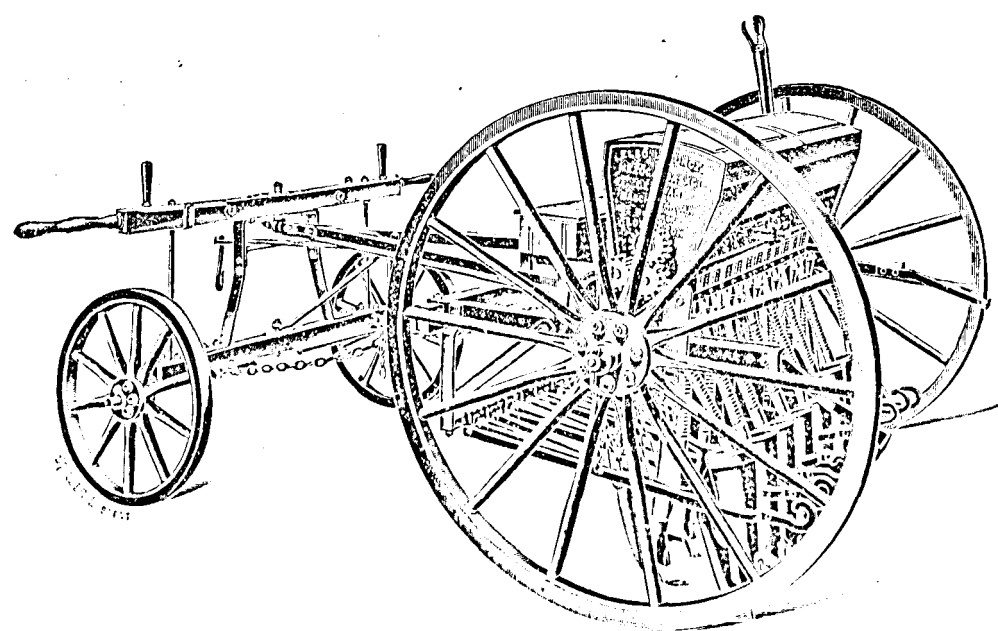
RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

- Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
- Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
- Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
- Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
- Hűtőtelepek és jéggyárak.
- Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
- Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
- Borsajtók és szőlőzúzók.

1475

A legjobb vetőgép a szab.

LOSONCZI DRILL

Magyar gyártmány.

Árajánlatokkal és árjegyzékekkel
szívesen szolgál

A magyar kir. államvasútak
gépgyárának vezérügynöksége,

BUDAPEST V., Váci-körút 32.

2054

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir. tér 32.

M. kir. szabadalm. osztályosjegyek föelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket
 elad és vásárol

Előleget ad értékpapirokra,
 folyószámlán és előre meghatározott időre

Dijmentesen bevált szelvényeket
 és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,
 hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt
 tűz- és betörésmentes pánccszekrényeket. (Safe Deposits.)

2055 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle** zsák és ponyvagyarban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szereshetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyar az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladónak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Kedvező alkalom! **Huzás már október 5-én.**

Az árfolyamok esése következtében csekély tökebefektetéssel

1 és fél millió korona
 összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik évi 3 huzásban, ha vesz nálunk egy

Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi . . .	9.-	korona
16 " " " " " " " " " " " "	8.-	"
19 " " " " " " " " " " " "	7.-	"
23 " " " " " " " " " " " "	6.-	"
28 " " " " " " " " " " " "	5.-	"

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi árfolyamon 20.- K foglaló ellenében tetszés

1007 Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál.

Kolozsvárt, Mátyás király tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

Huzások:

február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel,
 június 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel
 október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel,

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sorsjegy okvetlen nyer legalább 100.- K törlesztő összeget, mely esetben még egy nyereményjegyet is adnak 30-40 K értékben, mely nyereményjegy az 1976. évig valamennyi huzáson játszik.

A

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönöket

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2 %-os

záloglevelekben.

A jelzálog felajánlott erdőnyrészi ingatlanok értékére és a meg-szavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ bizalmi férfial adnak véleményyt. 1001

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárt, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók földbirtokok és városi bérházakra

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kisszebbeknél az eljárás díjmentes. — Ugynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-as árfolyam.

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINGSEM-FLUID

KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésesben, katonai-, polgári- és versenystállókban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

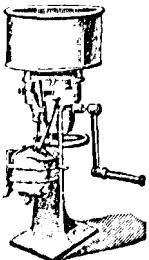
1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor. 2105

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési, gazdasági cikkek
 állandóan nagy választékban raktáron:

GEITTNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASISZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Család eredeti cikkek:

- Erdélyi komló a nemzetközi versenyben. 437
- A forgó üzemtőke fogalmáról, különös tekintettel a mezőgazda tökeszükségleteinek megállapítására. 438
- Ujabb burgonyabetegségek. *Dr. Barna*. 439
- Hibás komlótohoz alakulások. *Cs. L.* 440

Vegyes közlemények.

- A földművelésügyi államtitkár utja. — Lóheremag termelő gazdák figyelmébe. — Komlóhírek. — A takarmányhiány enyhítése. — A munkásbiztosítás és a postatakarékpénztár. — Statisztikai adatgyűjtés a birtokforgalom megállapítására. — Uj székely állattenyésztő szövetkezetek. — Felterjesztés a borközraktárak ellen. — IV. Nemzetközi Tejgazdasági kongresszus. 441

Hirdetések.

Erdélyi komló a nemzetközi versenyben.

Az *Erdélyi Gazda* előbbi számaiban már ismertette volt az október 10--18. között tartandó *berlini* nemzetközi sörárpa és komlókiállítás tervezete és célja. Darányi miniszter felkérésére az O. M. G. E. alakított egy országos bizottságot egy magyar árpa- és komlógyűjtemény s kiállítás szervezésére s munkájának illetve költségeinek fedezésére a miniszter bőkezűen gondoskodott. A bizottság minden irányban el is végezte az előmunkálatokat s a legszelebb rétegekben idejében megtette a felhívásokat. Sajnálattal halljuk illetékes budapesti körökből, hogy hazarészükből eddig aránylag kevés a jelentkezők száma, pedig a berlini előírás szerint is egy-egy komló-területről legalább 40 mintát kell beállítani, hogy az a terület versenyképes legyen. Nagyon szomorú lenne ha a nemzetközi versenyben éppen hazarészünk nem lenne méltóképpen képviselve, lévén Magyarországnak nemcsak legrégebb komlósterülete, de fajta és minőség tekintetében elsőrendű termő helye, azaz hogy éppen itt vannak olyan komlós községek, amelyek a legjobb külföldi fajtákkal is felvehetik a versenyt.

A berlini kiállítás jó szervezettsége s ügyes reklámja révén Európaszerte nagy a készülődés a berlini kiállításon való részvételre s különösen készül *Anglia*, melyek néhány nagy sörgyárban évek óta kísérleteznek a magyar komlóval — melyet eddig az osztrák piacok útján szereztek meg. Ha már most a berlini kiállításon színről-szinre, eredeti mintákban megismerhetik a magyar komlót, valószínű, hogy már ez őszön magyar komlószükségletük bevásárlására nem Saazba fognak fordulni, hanem egyenesen lejönnek a magyar termőhelyekre s a segesvári és petróci piacokra. De megismerheti termésünket Berlinben a nagynémet-birodalmi sörgyáros is, s meg fog bizonyosodni arról is, hogy a multban a világos sörök gyártási céljaira Saazban vett cseh komló egy jelentékeny hányada magyar komló volt — s talán ez is lejön hozzánk közvetlen vásárlás okából.

S ha Berlinben a magyar komló fel fog tűnni s díjakat meg kitüntetések kap: akkor talán felnyílik a magyar sörgyárosok — kivált

a budapestiek — szeme is, s valahára talán magukra olvashatják a költő szavait; „Warum in die ferne greifen? . . .“

De nemcsak nemzeti, közgazdasági szempontból kell megjelennünk komló és kiválóbb (uradalmi) sörárpa termésünkkel, de érdemes lesz a kitüntetés szempontjából. mert nemcsak a berlini főbizottság tűzött ki nagyobb számban értékes érmekeket s jutalmakat, de megint Darányi miniszter külön adományozott egy nagyobb összeget a magyar csoportban kiállítók illetve a legjobb komlóminták díjazására.

Nagyon kérjük hazarészünk termelőit, hogy teljes számban jelentkezzenek ugy a berlini, mint a budapesti kiállításra. *Már most* jelentsek he szándékukat az Országos Magyar Gazdasági Egylet (Budapest, Köztelek utca) ipari szakosztályának, hogy részt kívának venni a kiállításokon: minél előbb küldjék be a jól kitöltött bejelentő lapokat (kapható fenti címen), hogy a bizottság a katalógust a főbb európai nyelveken megszerkeszthesse. Ez időbe kerül, míg a bejelentés a gazdának csak tíz pernyi irodai munkája. Legjobb lesz már most kérni Budapestről a minta zsákocskákat. Minden fajta részére külön egyet, külön kisebb zsákot a budapesti kiállításra s külön zsákot a Berlinbe küldendő komló céljaira. Ez utóbbi helyre 4 kgr. a *németek által beki-vánt mennyiség*. Ha a jól szárított komló zsákolásra kész, legjobb lesz azonnal Budapestre küldeni (fenti címre) a kiállítási mintákat, mert a végleges staffirozás ott fog történni!

A bejelentés már most történjék, mert a késedelmezők esetleg kimaradnak a katalógusból, a komlómintákat pedig (külön csomagba rakva) szept. hó 10 ig okvetlenül fel kell küldeni. U. i. a budapesti bizottság már szept. 15 én Berlinbe küldi külön waggonban a magyar komló kiállítást, a késedelmezők tehát már csak saját költségükön küldhetik mintáikat — egyenesen Berlinbe.

Mégegyszer utalva a fent említett fontos érdekekre: szükségesnek tartjuk, hogy hazarészünk a berlini kiállításon teljes képpel vegyen részt, már csak azért is, mert *versenytársunk* a Bácska erősen készülődik Berlinbe!

== Jobb és ==
megbízhatóbb
 == magvakat ==
 nem is ajánlhatunk,
 — mint a minőket —
33 év óta
Mauthner
 * **Ödön**
 cs. és királyi udv. szállító
 magkereskedésében
BUDAPESTEN
 VII., Rottenbiller-u. 33. sz.
 IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és
 bérmentve. 1002

----- A MAGYAR -----
MEZŐGAZDÁK : **GABONA**
 ----- SZÖVETKEZETE UTJÁN ----- : ----- ÉRTÉKESITÉSE. -----
 V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. ----- Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.
 1006

A forgó üzemtőke fogalmáról, különös tekintettel a mezőgazda tőkeszükségletének megállapítására.

IV.

A kiegészítő és gyarapító tőkék.

Ha valamely átveendő üzem nem minden tekintetben tökéletes, úgy hogy a vagyon egyes részeinek egymás között s a telekkel való célszerű együttműködése biztosra nem vehető, akkor annak megfelelő kiegészítéséről kell gondoskodnunk. Ha e kiegészítés főleg az üzem alapját képező üzemtervhez simul, amelyet csak előnyösebben akar alkalmazni, akkor egyszerű tökéletesítésről vagy kiegészítésről beszélhetünk. Ha azonban más üzemmódot akarunk alkalmazni, amely a tőkék egymás közötti korábbi viszonyában lényeges változást idéz elő s amely a telek értékével szemben a többi tőkék értékének lényeges gyarapodását vonja maga után, akkor az üzemet gyarapítjuk.

Az üzem kiegészítése és az üzem gyarapítása között mindazonáltal éles határt vonni nem lehet, mert a régi állapottal szemben első tekintetre a kiegészítés minden mérve gyarapításnak látszik. Ezért annak megállapításánál, hogy üzemkiegészítésről vagy gyarapításról van-e szó, inkább azon időközöket kell alapul vennünk, amelyre hatásuk kiterjed, éles határt azonban még hosszabb időközök megállapításával sem lehet köztük vonni.

Hogy az üzemek kiegészítésénél vagy gyarapításánál mennyire kell arra vigyázni, hogy az egyes vagyonrészek egymással kedvezőtlen viszonyban ne legyenek, a következő példákkal bizonyítjuk.

Olyan üzemet, melyet hosszabb idő óta rosszul kezeltek, melynek értéke tehát ennél fogva csökkent, nem lehet egyszerre veszteség nélkül kiegészíteni. Éppen ezért a kiegészítésnek a meglévő üzemrendszerhez kell simulnia, hogy elsősorban is kedvező együttműködést érjünk el; így az állatállomány nagyságának a meglévő istálló nagyságához, a földmivelő eszközök mennyiségének a meglévő igáserőhöz, cselédséghez kell alkalmazkodnia. Ezen alapon kell megállapítani a mivelés alá veendő szántóföld terület nagyságát is, mert óriási hiba volna ezen átmeneti időben az egész területet rossz mivelésben részesíteni, hanem inkább csak kis részét miveljük, de azt az okszerű talajmivelés követelményeinek megfelelőleg, a többi részét pedig hagyjuk meg egyelőre legelőnek. A trágyázást a szántóföld termőképességére való tekintettel alkalmazzuk. Valamely még nem teljesen vízmentesített szántóföldön például soha sem lehet oly nagy a munka-, trágyázási-, vetési- s egyéb költség, mint a vízmentesítés foganatosítása után.

Az ily telkesítési munkálatok végrehajtásához szükséges összegnek gyakran már a birtok átvétele alkalmával rendelkezésre kell állnia, ha például a gazda a birtok megvétele előtt az előre elkészített tiszta jövedelmi előirányzatban már számításba vette bizonyos telkesítések eszközzésének szükséges voltát s az arra szükséges összeget fel is vette a költségvetésbe. Ez esetben azonban nem is fizeti meg a vételárban a tőkésített tiszta jövedelme teljes egészében, mert ebből a még szükséges telkesítések költségét le kell vonni. A telkesítések megtörténte után úgy a nyersjövede-

lem, mint az üzemköltségek nagysága emelkedni fog, a költségek emelkedése azonban ideig-óráig szintén nagyobb mértékben veszi igénybe a gazda vagyonkészletét, mert eleinte csak az üzemköltség emelkedik és csak később emelkedik a nyers jövedelem. Ha a gazda valamely elmocsárosodott rétterületet akar mivelés alá venni, akkor a telkesítésre szükséges összegen kívül nagyobb állatállományra, istállókra, eszközökre, gépekre, trágyára is van szüksége, hogy a rét jövedelmességét fokozhassa s azt ki is használhassa.

Eddigi fejtegetéseinkben kizárólag a fejlettebb pénzgazdálkodási viszonyok megvilágítására szorítottunk; azt kell tehát még kimutatnunk, hogy a tiszta terménygazdálkodásnál miképpen alakul a gazda tőkeszükséglete. Ez esetben is szüksége van ugyan a gazdának oly tőkére, melynek segítségével üzemet zavartalanul kezelhesse, ezen tőke azonban oly terménykészletek alakjában szerepel, melyek pénzzé nem alakulnak át. Alapvető különbséget azonban a pénzgazdálkodás és a terménygazdálkodás között e tekintetben nem találhatunk, mert bizonyos terménykészlet mindkét esetben szükséges, mert ez nyújt módot a gazdának arra, hogy kiadásait folytatólagosan fedezhesse; míg azonban pénzgazdálkodás mellett a gazda ezen készleteket lehetőleg gyorsan pénzzé változtatja, hogy azt az üzemben újból való felhasználásáig kamatozólag elhelyezhesse, addig a terménygazdálkodás mellett ez nem eszközölhető, mert ezen esetben mindama készleteknek, melyek az üzem folytatására szükségesek, kamatozatlanul kell heverniük. Ennek megfelelőleg természetesen a folyó kiadások is az üzem terménykészleteinek újból az üzemben való felhasználása által nyernek fedezetet, tekintet nélkül arra, vajjon az eszközök és gépek helyreállítására szükséges munkaerő vagy a szántóföldi munkákat végző munkaerő vagy egyebek járandóságáról van-e szó. A mondottakból kitűnik, hogy a tiszta terménygazdálkodás és a magasan belterjes üzemmód között az üzemmódok egész sorozata található, melyek egy részénél az üzletvitelhez szükséges tőke a felhasználás bekövetkeztéig inkább terménykészletek, más részénél inkább pénz alakjában szerepel, megjegyzendő azonban, hogy az üzletvitelhez szükséges tőke egy része még a magasan belterjes üzemenél is terménykészletek alakjában szerepel. A különböző belterjességű üzemek között lévő különbséget tehát abban kell keresnünk, hogy a terménykészletek mily nagy része változik át az újból való felhasználás előtt pénzzé és ennél fogva mily nagy részét fordíthatjuk a máshonnan beszerzendő nyers-termények bevásárlására. Éppen ezért közepes termés esetén az üzletvitelhez szükséges tőke feltétlenül rendelkezésre áll, a tiszta jövedelem pedig annál nagyobb, minél nagyobb mennyiségű termény változhatik át pénzzé, mielőtt újból felhasználtatnék.

A tiszta terménygazdaság sem nélkülözheti a tartaléktőkét, de nagyon természetesen ennek is terménykészletek alakjában kell szerepelnie. Az egyes évek termésingadozása azonban csak a legjobban eltartható terménykészletek egy részének visszatartásával egyenlíthető ki; miután azonban a termények eltarthatósága igen különböző, az egyes évek tiszta jövedelmében feltétlenül nagy különbségnek kell mutatkoznia.

A kiegészítő- és gyarapító tőkék is szerepelhetnek terménykészletek alakjában, melyek aztán lehetővé teszik, hogy a rendelkezésre álló munkaerőt rövidebb vagy hosszabb ideig a tervbe vett gyarapító munkálatok végzésére használhassuk fel.

A tiszta terménygazdaság lényege tehát alapjában véve nem tér el a pénzgazdaságétól, mert mindkét esetben szembe kell egymással állítanunk az üzemet munkaerejével és felszerelésével egyetemben és a gazdát az elért tiszta jövedelemmel egyetemben. Az egyes évek tiszta jövedelmét azonban nem mindig használhatjuk fel azonnal egész terjedelmében a nélkül, hogy ez által magát az üzemet veszélynek ne tennők ki, azért tehát a tiszta jövedelemnek annyi ideig kell a tartaléktőke tartozéka gyanánt szerepelnie, míg csak oly nagyságot nem ér el a tartaléktőke, hogy a tiszta jövedelem veszély nélkül való felhasználása lehetővé válik.

Összefoglalás.

1. A mezőgazdaságtan körében észlelhető azon törekvés, mely a forgó üzemtőke fogalmának meghatározására irányul, csak két irányban érvényesülhet, és pedig egyrészt, hogy zsinórmértékül szolgáljon a gazdának, melynek segítségével — legyen a birtoknak tulajdonosa vagy bérlője — tőkeszükségletét mindenkor megállapíthassa, másrészt, hogy segítségével a birtok értékét, ha birtokbecslésre van szükség, bármikor meg lehessen állapítani,

2. A forgó üzemtőke fogalmát az eddigi elvek szerint tökéletesen meghatározni nem lehet, mert a forgó üzemtőkét az álló tőkétől még az eljárások leghelyesebbjének — az egyszeri vagy a csak többszöri használat után bekövetkező elhasználás alapján való megkülönböztetésnek — segítségével sem lehet különválasztani.

3. Az eddigi értelemben vett forgó üzemtőke nagyságának ismerete, eltekintve attól, hogy a forgó üzemtőke fogalmát pontosan körülírni nem lehet, azért sem alkalmas a gazda tőkeszükségletének megállapítására, mert a forgó üzemtőkének nevezett tőkecsoportban egyesítve vannak a tőkefedezetet igénylő vagyonrészek olyan vagyonrészekkel, melyek az előbbiek tőkeszükségletét fedezik.

4. A gazda tőkeszükségletének megállapítására alkalmas zsinórmértéket csak azon esetben nyerhetünk, ha a birtokot minden felszerelésével, termény-anyagkészletével egyetemben szembeállítjuk a vagyon kezelésére szükséges tőkével.

5. A pénzgazdálkodásnál a birtok kezelésére szükséges tőke mindig készpénzben vagy pénzértékben szerepel.

6. Tökéletes üzemenél közepes termés esetén a tiszta jövedelemből kedvezőtlen évekre való tekintettel bizonyos összeget tartalékba kell helyezni, a mi a tartaléktőkét alkotja.

7. Tökéletlen üzemenél, mely még kiegészítésre vagy gyarapításra szorul a tartaléktőkén kívül a kitűzött cél elérhetése szempontjából az ugynevezett kiegészítő és gyarapító tőkék is szükségesek.

8. A tökéletes pénzgazdálkodási üzemenél a birtok kezelésére szükséges pénzüsszegek előteremtése céljából nincs szükség a gazdának az üzemen kívül álló más jövedelmi forrásra, mert ezen összegek (vagyis az

üzletviteli költség) állandóan fedezetet nyerne az üzem nyers jövedelméből.

9. Az üzletviteli költség tekintetében mutatkozó szükséglet nagysága határozza meg azt, hogy mily időközökben szállíthatók be a tiszta jövedelem részletei.

10. A tiszta terménygazdaságban a tartaléktőke és az üzemgyarapítási tőke az egyes évek terményfeleslegeinek alakjában szerepelnek. Ez is tiszta jövedelem ugyan, mely azonban a pénz alakját fel nem veheti, míg ellenben a pénzgazdálkodásnál a tiszta jövedelemből visszatartott ezen tőkék pénz alakjában szerepelnek.

11. A forgó üzemtőke fogalmának a gazda tőkeszükségletének megállapítása céljából való kettéválasztása nem zárja ki azt, hogy az ingóbb és kevésbé ingó vagyónrészek a becslés céljaira egymással szembeállíthatók ne legyenek, azonban a forgó üzemtőke eddigi értelemben vett csoportjába a becslés szempontjából is vagy csak a termény- és anyagkészleteket sorolhatjuk vagy meg kell jegyeznünk, hogy a vagyónrészek ilyen módon való szembeállítása csak a becslés kedvéért történt.

Wolszky Győző.

Ujabb burgonyabetegségek.

Talán egyetlenegy gazdaságilag fontos kulturnövényünk sincsen, amelyik termelése az emberiségre nézve olyan fontos volna, mint a burgonya. Egyetlenegy évi rossz termés elég ahhoz, hogy egész országok lakossága valószínűségi éhínségnek nézzen elébe. Természetes tehát, hogy minden baj és veszedelem, amelyik ezt a fontos kulturnövényünket fenyegeti, nagyon közeli érdekel minden gazdát.

Az utolsó években különösen Németországból hallunk riasztó híreket új burgonyabetegségekről, amelyek veszedelemmel fenyegetik a burgonyatermelést. Sajnos, ma már eléggé elterjedt nálunk is s különösen a mostani évben igen sok helyről érkeznek panaszok s nem egy termelő örül, ha megkapja azt, amit elvetett.

Nem lesz talán érdektelen, ha foglalkozunk egy keveset ezekkel az új betegségekkel, amelyeknek az előidéző oka még ezidőszert vitás s így a védekezésről se sokat mondhatunk, de amint az alábbiakban láthatjuk, ha nem szüntethetjük is meg, de a minimumra szállíthatjuk alá a kártételt.

I. *Levélfodrosodás.* Ha úgy június-július hónapban megvizsgáljuk a burgonyatáblákat, itt-ott egyes töveken különös jelenséget látunk. Az egész tő hervadt, a hajtások vége lekonyult; a levelek egyrészt a szélei befelé sodródnak. Általában az egész tő olyan képet mutat, mintha víz hiányában hervadna el. Később a levelek kezdenek megsárgulni s végül vöröses-barna színűek lesznek; a szárazak elszáradnak. Ha most egy ilyen tövet felhuzunk,

az anyagumó teljesen épen meg van alatta, de új gumó vagy egyáltalán nincsen, vagy ha van, alig borsószem nagyságu.

Gyakori azonban az az eset is, amikor a zöldrészek (szár és levelek) semmiféle betegségre utaló tünetet nem látunk. A lomb és szár egészségesek s mikor a tövet kihzzuk, az új gumók mogoró vagy dió nagyságuak, ráncosak és puhák. Az anyagumó itt is majdnem olyan állapotban van, mint amikor elvetettük.

Megeshetik az is, hogy az új gumók is is rendes nagyságuak, duzzadtak s betegségre utaló tünetet nem észlelhetünk rajtuk.

Végül van olyan eset is, amikor a száraz rövidkek maradnak, a lomboat gyér, általában az egész tő súlyos beteg benyomását teszi a szemlélőre.

A betegség előidéző dr. Appel* szerint egy gomba, amelyik a »Fusarium« félékhez tartozik. Ha a beteg szárat átvágjuk, a vágási lapon barnás feketés foltokat találunk s alkalmas módon ezekből a foltokból tényleg a »Fusarium« félékhez tartozó fonálgombát tenyészthetjük ki. Ha a beteg gumót vágjuk át, a vágási lapon alig feltűnő, gyengén sárgás karikát látunk. Ez azonban nem mindenik beteg gumón van s gyakran annyira elmosódott, hogy alig, vagy egyáltalán nem is látszik.

A fertőzés kétféle uton történhetik:

A látszólag egészséges burgonyagumó már beteg s belsejét a gomba myceliumai (a gomba tulajdonképpen teste) hálózák át. Ha az ilyen gumót vetésre használjuk, a mycelium a szemekből fejlődött szárba nő s előidézi a betegséget. Az ilyen tő már termést vagy egyáltalán nem hoz, vagy ha igen, akkor a gumók rendkívül aprók és silányak.

Mivel a »Fusarium«-félék a talajban nagy mennyiségben élnek s ott bizonyos funkcióknál fontos szerepet játszanak; adott körülmények betegséget idézhetnek elő. A szár földalatti részeit vagy a talajban élő különféle állatok (különféle bogarak vagy ezek álcái) vagy a művelő eszközök (kapa) megsértik. Az így származó nyílt sebeken keresztül megtörténik a fertőzés. Ebben az esetben a növény egészségesnek látszik, normálisan fejlődik sőt a gumókon sem látunk semmiféle betegségre utaló jelt. De ha ezeket a gumókat használjuk vetésre, a termés évről évre csökken, a gumók mindig kisebbek lesznek.

Érdekes jelenség az, hogy ha egy fészekbe egy egészséges és egy beteg vetőgumó kerül, az egészségesből fejlődött növénynek nincsen semmi baja sőt a termése is egészséges; míg a betegből teljesen beteg növény lesz. Különbözőben is a betegség nem szokott foltonként fellépni, hanem szórványosan; a nagymértékben

* Dr. O. Appel u. dr. W. Kreis: Der derzeitige Stand unserer Kenntnisse von den Kartoffelkrankheiten und ihrer Bekämpfung. Mitteil. a. d. k. Biol. Anst. 1907. Heft. 5.

beteg tövek mellett közvetlenül egészséges tövek vannak s ennek az a magyarázata, hogy a teljesen egészséges és sértetlen töveket a betegséget előidéző gomba nem tudta fertőzni.

Az egyes burgonya-félésegeknél pontosan megállapítható természetes ellentétet nem lehet kimutatni. Mindenik között találunk kisebb nagyobb mennyiségben beteg töveket. A magyar-óvári m. kir. országos növénytermelési kísérleti állomás körülbelül 8 kh.-nyi burgonyaültetvényét átvizsgáltam s a termelt 41féle burgonyánál az eredmény a következő volt:

Név	Milyen mértékben beteg?	Név	Milyen mértékben beteg?
Nobbe	kevés	Magyar kines	kevés
Schladener I.	"	Gawranek	1--2 tő
Goliát	igen sok	Harzer frühe	kevés
Neue Export	elég sok	Iduna	sok
Hungaria	kevés	Hildezia	igen sok
Vörth	"	Bohün	" "
Atamán	"	Switenz	" "
Prof. Wolthmann	1--2 tő	Marms	kevés
Ordon	1--2 tő	Eperis	"
Pres Krüger	sok	Zlozien	"
Korai bőtermő	kevés	Nolz saemling	sok
Up to date	igen sok	Forder Front	igen sok
Eldoradó	igen kevés	Oemichen	"
Alma	sok	Leunis	kevés
Silesia	igen sok	Linie	rendk. sok
Weisse Königin	"	Verla	igen sok
Hort	kevés	Sárga mocsári	"
Prof. Märker	igen sok	Regina	1--2 tő
Bojár	igen kevés	Brunonia	sok
Züek	kevés	Farago-féle	rendk. sok
Gránát	"		

Tehát a termelt 41-féle burgonya között egyetlenegy sincs amelyik teljesen egészséges volna; sőt vannak olyanok is amelyek valószínűleg már a vetőmagot sem adják meg. Az ország több részén néztem a burgonya táblákat és kisebb-nagyobb mérvben mindenütt megtaláltam ezt a betegséget.

A védekezés amint a fentiekből látható, nehéz dolog s ha egyszer a növény már megbetegedett semmit sem tehetünk, mert a betegséget előidéző ok a gumó vagy a szár belső szövetei között van s ezt védekező szerekekkel el nem pusztíthatjuk. De igen sokat tehetünk a következő eljárással:

A burgonya táblán kiválasztjuk azt a részt ahol vagy egyáltalán nincsen, vagy csak igen kevés beteg tő van. Ezeket a beteg töveket alkalmas módon megjelöljük (legjobb ha kis pálcikát dugunk melléjük) s a szedés alkalmával ezek alól a gumókat külön szedjük. Erről a kiválasztott részről szedjük a jövő évre szükséges vetőmagot. Már ősszel nagyon lelkiismeretesen válogassuk meg a telelésre eltett gumókat. Tavasszal csak a teljesen kifejlesztett, inkább nagyobb mint kisebb, sértetlen, kemény gumókat használjuk vetésre. A laza, puha, ráncosheju gumókat feltétlenül dobjuk el, mert ezek betegek; ne vegyünk vetőgumónak olyanokat amelyek foltosak.

Az olyan táblákról, a melyeken sok be-

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetű a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíves-ködjök ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

teg tő van ha csak lehet ne szedjük vetőgumót mert a mint e fentiekből láttuk még az egészségesnek látszó gumó is lehet beteg s nagyon könnyen megeshetik, hogy a termés már a következő években a minimumra esökken.

Ennél egyebet ez idő szerint nem tehetünk.

II. Gyűrűbetegség. Ezt a betegséget bakteriumok idézik elő s a nevént onnét kapta, hogy ha a beteg gumót átvágjuk a vágási lappon sötétbarna, egészszefekete karikát látunk. A betegségnek három féle alakját különböztetjük meg:

a) Az anyagumó egyáltalán nem kel ki, már az egészséges gumók hajtásai mind kibujtak s ezek nem is mozdulnak. Ha egy ilyen fészket felbontunk az anyagumó igen finom apró hajtásokat hozott, amelyek azonban olyan gyöngék, hogy a földből nem tudnak kibujni Ennek dacára már borsószem nagyságu új gumokat találunk a fészkekbe. Később ezek a hitvány hajtások még a földre tönkre mennek annélkül, hogy kibujtak volna.

b) Ebben az esetben a hajtások kibujnak ugyan de rövidek, gyöngék maradnak. A levelek kicsinyek. A hajtások alsó részén apró szakadások keletkeznek s később a hajtások üvegesek lesznek. A leveleken lassanként apró szabálytalan fekete foltok lépnek fel s lassanként az egész tő elpusztul.

c) Ebben az esetben kezdetben semmi féle betegségre utaló tünetet nem látunk a növényen. Ősz felé azonban a levelek valamivel korábban elhervadnak mint rendszeren s némelykor még a jellemző fekete foltok is megjelennek. Az ilyen tövek termést adnak s ez a legveszedelmesebb, mert a gumók már betegek s a vetőgumó közé keveredve, terjesztik tovább a betegséget.

A betegséget előidéző bakteriumok nagy mennyiségben vannak meg a talajban s a fertőzés a száraz földalatti részein az előbbi betegségnél említett sérüléseken keresztül történhetik meg. Különösen rossz, ha a vetőmagot felvagdadjuk s úgy vetjük el. A gumókon ilyen formán ejtett sebeken keresztül a fertőzés nagyon könnyen történhetik meg. Ha bizonyos esetekben okvetlenül szükséges a vetőgumót felvagdálni, akkor a következő módon járjunk el:

A felvagdalt gumókat nedves zsákkal vagy ponyva darabbal betakarva, két napig hűvös helyen hagyjuk állani. Ez alatt az idő alatt a vágási lapokon védő parareteg képződik s így már nem történhetik meg a fertőzés.

A védekezés itt is csak az, ami az előbbinél volt. A vetőgumót olyan részéről vesszük a táblának, amelyeken vagy egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben mutatkozott a betegség. Gondosan megválogatjuk s lehetőleg jól fejlődött egészséges, erőteljes gumót használunk a vetésre.

A fentiekben vázoltam nagy vonásokban a burgonya újabb betegségeit s nagyon le lennék kötelezve, ha lapunk t. olvasói szivetkednének tudatni velem, hogy ebben az évben észlelték-e s milyen mértékben e betegségeket.

Dr. Barna.

V. Hibás komlótohoz alakulások.

(Folytatás)

Jelen munka 8-ik oldalán már említettem röviden azon jelenséget, hogy a komlótohoz alkotó pikkelyek (vagy murvák) helyén vékony nyeleken kis levélalakok törnek elő. Ezek a rendszeren fejlődött komló-lomb levelek legegyszerűbb alakjaira hasonlítanak: s pedig azon osztatlan (egy lemezű) levélkékre, a milyeneket a komlóto tavasz idején kihajt, s később a fejlődő komlóinda legfiatalabb hajtásai teremnek, vagy pedig a milyenek a magról kelt zsenge komló növénykén fejlődnek. Ez a komlótohoz lombosodása, mely a gazdasági gyakorlatban „komló hibának“ minősítetik, a tudományban pedig a „Teratológiához“ tartozik.

Egy komlótohoz lombosodása kezdetleges alakjának azt mondhatnám, a midőn a pikkely-levelek vagy a külső murvák kettesen összenöttek. Ezen jelenség már lombosodási hajlamot árul el. Különösen azzal, hogy ilyen párosan összenőtt pikkelyek durvábbak, eresebbek, zöldebbek. Mig ugyanis a pikkelyek valóságos telepei az alkoholidát kiválasztó mirigyeknek s felületük tele van aranyárga, illatos lupulinával, s általán vékonyak, világos színűek s finom erezetűek, addig a durvult, párosan összenőtt pikkelyek és murvák zöldes színűek, chlorophyllum tartalmúak, s rajtuk lupulina mirigy alig van.

A következő fokozaton már határozottabb alakot ölt a fenti hajlam. Ugyanis ha a feltűnően megnyúlt, de különben hibátlan formájú komlótohoz szétszedjük, a termő virágocskák aljában már kis, levélke formákat találunk, chlorophyllumtól erősen zöldeket, szélein, fűrészelt parányi levelekkel — de mondom, felületes reátekintéssel még alig figyelhetők meg.

Ha a természeti viszonyok még jobban kedveznek ezen hibás tohoz alakulásnak, úgy gyakran megtörténik, hogy a tohozok első kialakulási korszakában már kinőnek a levélké (12. ábra. 2. alak) sőt a tohoz fejlődéssel lépést tartanak, 3, 4, 5-el jelzett tohoz fejlődési fokozatok s akárhányszor 2–3 centiméternyi tojásdad levélké törnek elő a pikkelyek mögül. Ha a tohozon a lombosodás okozta változásokat vizsgáljuk — párhuzamba állítva egy normális (1) komlótohoz — úgy azt tapasztaljuk, hogy a lombos tohozok egész alakjukban megnyúlnak, elszélesednek, a pikkely levelek lazábban állanak össze; a tohoz szétszedve, a pikkelyek erőteljesebbek, szélesebbek, s öblükben a termők megdagadtak sőt termékenyülés esetén rendes (mnstár nagyságu) magvacskát nevelnek. De igen jellegzetes a tohoz-tengely elformálanodása (5. szám.), természetszerűleg az megnyúlik, megvastagodik, rajta mellékképletek, növényi szőrök fejlődnek s a szabályos könyökléstől (1) igen elüt, a tohoz csucsán át alakulnak a pikkelyek kis levélcsokorrá, ebből a tenyész — kup szára tovább fejlődik, utóbb azon újból pikkelyek támadnak s így egy növényi torzalak áll elő.

A 13. sz. ábra. 6. számú alakja ilyen, ennek a természetben 22 centiméter volt a hossza. Braungart* említi munkájában, hogy a württembergi Tettang környékén 1882-ben oly sok volt a lombos tohoz-termés, hogy a komlókereskedők satyrája méter mértékkel akarta az eladó termést mérni. Ezen az óriáson 15 cm-éterig csak fűzött tohozok sorakoznak, (állombosodás), de elég tekintélyes a lombosodás is, a tohoz a hegyéig is ahol még új rügy fejlődést tapasztaltam, mintha megint új szár akart volna a tohozokból kinőni.

Az 1907-ki változatos időjárásu nyáron volt módomban megfigyelni a kolozsvári gazdasági akadémia komlóskertjében ezen hibás komlótohoz fejlődést — de régebb idő óta más komlóskertekben is tapasztaltam, mert termelési szempontból kutatnom kellett, mi okozza ezen tohoz lombosodást, s miként lehetne azt elkerülni — mert az eladó komlótermés piaci értékét kisebbíti — ha sok ilyen hibás tohoz van a komlószákban.

Különböző talaj, égalji, időjárású sőt mivélségi viszonyokat figyelembe véve, az én tapasztalataim is megegyeznek régebbi írók s kutatók (Sorauer, Frank, Pensung) véleményével, hogy ezen jelenséget elsősorban a bőséges természeti viszonyok, erőteljes talaj, esetleg légenyűs trágák bőséges szórása, a tohozosodás idején esős, meleg napok járása: egyáltalán az egész vonalon a jó tenyészeti viszonyok okozzák. Régi (15–25) éves komlóskertekben, tehát kihasznált talajon ritkábbak a lombos tohozok: ha azonban nagyobb termés előidézése okából trágyázott a gazda, az erőteljesebb tövegetatiót a tohoz lombosodás sürűbben követte. Az 1903-ki aszályos, s az 1904-ki száraz esztendőkből még a legdurvább (würtembergi, daubai) művelési fajtákban sem találtam sok lombosodást. Már az 1905-ki év nyara inkább esős lévén ugyanazon kertekben is gyakoribb volt ez. Viszont a jelen 1908-ki évben megint aránylag kevés eső esett, a lombosodás Kolozsvárt ritkábban volt látható. Két fontos tünet nagyon is igazolja felfogásaimat. Először is a lombos tohoz majd mindig, (100 esetben 95-ször) a tohozokkal rakott fűrtös szár legvégső izén található. Tehát a komló növény vegetativus pontján (talán a tenyész-rügy helyén) fejlődött a tohoz, s mivel a jól ellátott talajból bőven áramlott a tápanyag, nemcsak hogy tovább fejlődésre ingerelte a tenyész-rügyet, de azt új fejlődésében el is torzította; az új képletben nemcsak tohoz részek, de komlószár, levélalakok sőt magdurványok is fejlődtek. Rendes táplálkozási viszonyok között erősebb lévén a fajta-tulajdonság, csak rendes formájú tohoz fejlődött volna a szár végén.

Másik igazoló megfigyelésem az erdők szélén, patak partján található vadkomló fejlődésének tanulmányozásából merítém. Megvallom, hogy a vadkomlón (növirágon) sokféle tohoz alakulást (túlbuja, hosszúra, vastagra nőtt tohozformákat) találtam, de soha lombos tohoz! Mert régebbi írók ilyenekről is tesznek említést. A vadkomló ugyanis mint afféle kapaszkodó, a természet jóvoltából él más növények galyain, kerítéseken. Fatövek aljáról nő fel olyan talajról, melyet a fa is, a komló is évenként csak a sárgult, elhalt lomb hullásával trágyáz, tehát elég gazdag talajról; másfelől pedig fényigényes növény lévén, nagyon kell kapaszkodnia a vendéglátó fa ágain-galyain, hogy a fejlődése tetőfokán a lombosodásból kiérjen, a hogy ott a napfényben virithasson s tohozokat teremhessen. Minden ereje tehát az érvényesüléshez kell, s így nem ér reá, hogy a tohozok meglombosodjanak. Másként van ez azonban a gazdasági komlóskertben, ahol minden komlótokének külön karója, állása van, mindenfelől kapja a napfényt, ezért nem is kell kapaszkodnia, — s ha már most bőséges az időjárás s a művelés, beáll a lombosodás.

Dr. Braungart említi már hivatkozott iratában, hogy ezen teratologiai jelenségnek egyik oka talán abban is van, ha a kivirítás után a tohozfejlődés első korszakában jégverés érte a kezdetleges tohoz tengelyt, úgy ennek következtében a sérülések helyén, a tohoz tengelyen murva- vagy pikkely-levélke helyett egyszerű kis lomlevélke fog fejlődni. E téren is van a tapasztalatom, de ez csak részben fedi a fenti véleményt: 1907 év pünkösöd másodnapján a kolozsvári komlóskertet jégverés érte, az első hatás az volt, hogy bizony sok zsenge tohoz letört. A többi kifejlődött, bizonyos fajtákon találtam is lombos tohozokat, de mind a szár végén, pedig a jég érte, a szár illetve a fűrt, egyéb helyein fejlődött, ugyan-egykoru tohozokakat is, de ezek ha le nem hullottak, szabályosan fejlődtek utóbb,

Végezetül talán a komlófajták szempontjából kell érintenem ezen jelenséget. Jelzett

* Dr. Braungart: Der Hopfen. München. 1901.

Kérjük az

előfizetéseket

megújítását!

akadémia komlóskertben 12-féle fajta van. Itt az első tapasztalatom az volt, hogy általában a korai fajtáknak inkább van hajlandóságuk toboz-lombosodásra. Az itt bemutatott 13. sz. ábrán levő (mozsgói, auschai és illyefelvi — spalti) fajták az idén is július hó végén már megszedettek, a kései fajták egy hónappal később. A táblázat alsó során rendes toboz terméseket helyeztem el, tengelyükkel együtt, s felettük a lombos tobozok alatt abnormális toboz-tengelyek vannak beállítva. Nem ismétlem itt a fentebb már közölt leírást, csak azt szövegezem le, hogy a táblán és a kertben is az illyefelvi komló mutatta a leggyakoribb lombosodást, különben pedig hazánk egyik legjobban s régebben sikerült honosítása a bajor spalti féleségből. A mozsgói fajta Steijerből származott, hazánk egyik legkorábbi fajtája, már július végén szedik, de azért adott viszonyok között a toboz mégis nyer időt a túlbujá fejlődésére. De elűtő a pikelyektől lefosztott toboz tengelyek képe is. Egyetlenek a könnyöklések, vastag a tengelyszár, telve szörképletekkel, azonkívül a másodlagos száracskák mindenütt sárga csomócskák látszanak, ezek megnövekedett termők durványai, mint a bő táplálék-áramlás okozatai. Körömprobán puhák, szétmállók, míg a megtermékenyített termőkből fejlődött magvak kendermag-szerűen gömbölyűek, kemények, sulyosak. Különben ezek a korai komlófajták már olyan korán virítanak, a mikor a vad (him) komló csak „álmodik” a virágzásról. Kolozsvárt július végén, augusztus elején porzott a him-komló, de ugyanekkor virítottak kertünkben a kései komlófajták is. ezek tobozaiban már bőven akad kemény, megtermékenyített mag. Ezért a vadkomló ellen pld. Nagyküküllő vármegyében a megyei szabályrendelet intézkedik, (hogy kiirtandó minden tavasszal, de a természet gondoskodik az ő gyermekeiről, mert a pollenek az erdő szélekről, a szelek s bogarak szárnyán mégis megtalálják a maguk rendeltetési helyüket.

VI. A komlóvirítás élettana.

Már említettem, hogy a toboz a komlóindának 20—25 mellékágán terem s jellege a fürtös termés, amennyiben egy mellékágán, annak 2-od és 3-ad rendű ágacskáin termőkkel együtt a szőlő-termésre emlékeztető fürtöt alkot. Rosszul fejlődött komlótőkén kevesebb a termőág, s azon is gyakran csak egyes tobozok teremnek — tehát nem csoportos (fürtös formában) — ilyen terméssel a gazda nem elégszik meg. Példásképpen komlótőkén az nevezhető, amely legalább a derekáig (ameddig a napsugár intenzíve éri) megvan rakva termőágakkal s azok is 2—3-ad rendűleg elágaznak. — Az 5-öd rendű elágazásnál már túl apró a toboz-termés, mert az önárnyékolás is erős.

De a fürtös virágzat kialakulására befolyással van a fajta is. Itt egyszerűen csak utalok az 1. számú képre, melyen 8 kései érésű komló fajta fürtje van bemutatva. Hejyes formák az 1, 3, 5, 6 és 7 számú fajták termőfürtje — mert tobozzal tömötten megvannak rakva s azok egyenletes nagyságnak is.

A toboz fejlődése ismeretéhez szükséges még tudnunk, miként folyt le egy-egy komlótőkének, fajtának egy évi fejlődése különösen az u. n. kivirítása, mi alatt a tőnek toboztermését értjük.

1898 óta módomban van hivatalosan is gyűjteni nemcsak a komlótermelésre, de a komlóbotanikára vonatkozó megfigyeléseket és feljegyzéseket is: a feltett tételre vonatkozólag ide iktatok egy táblázatot.

A komló termőhelye	A komló fajta	A termőhely tengerszín feletti magassága méter	A tavaszi kifakadás ideje	A komlóinda tetőt ért	A kivirítás ideje	A tobozérés ideje
Mozsgói (Somogy)	korai stajer	163	IV/10.	V/15.	V/30.	VI/22.
Ács (Komárom)	korai saazi	160	IV/15.	V/16.	VI/2.	VII/9.
Letenye (Zala)	közepes saazi	210	IV/12.	V/10.	V/26.	VII/18.
Nagyvárad (Bihar)	” ”	126	IV/20.	V/25.	VI/5.	VII/25.
Csős (Fejérm.)	” ”	150	IV/14.	V/20.	VI/2.	VII/30.
Kolozvári gazd. akad.	spalti	346	IV/25.	V/30.	VI/13.	VIII/15.
Székelykeresztur	Golding	389	V/2.	VI/8.	VI/20.	VIII/19.
Czintos (Alsófehérm.)	würtembergi	290	IV/26.	V/30.	VI/15.	VIII/21.
Palánka (Bácska)	kései bácskai-saazi	88	IV/10.	V/14.	V/29.	VIII/25.
Segesvár-N.-Küküllő	würtembergi kései-saazi	383	IV/25.	V/28.	VI/19.	VIII/26.
Zetelaka-Udvarhely	Golding	817	V/7.	VI/12.	VI/26.	VIII/27.

Ez a táblázat 10 hazai komlóskert (illetve fajta) főbb fejlődési mozzanatait mutatja be: a tavaszi kihajtástól a tobozérésig való időközben megfigyelve.

Ezuttal csak a fejlődési időtartamokat teszem vizsgálat tárgyává — némi tekintettel a georafiai (magassági) fekvésre s a komlófajtákra.

A legkorábbi (Mozsgó) tavaszi kifakadástól a legkésőbbi fajta (Zetelaka) kizöldültség 28 napi időköz van. Megmarad az a különbség a komlóinda tetőzési koráig (teljes fejlettségig) és a kivirítás korszakában is, de a beérésnél már 35 nappal később érik a zetelaki komló. Ez azonban nem igen csudálatos, lévén ez kert az országnak a tengerszín felett legmagasabban (817 mtr.) fekvő kertje s annak Golding fajtája is ugyancsak kései érésű.

(Folytatása következik.)

Cs. L.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A földmivelésügyi államtitkár utja. Mezősy Béla földmivelésügyi államtitkár már régóta tervezi, hogy tanulmányutat tesz a Székelyföldön s ezt a tanulmányutját — mint Székelyudvarhelyről jelentik — e hó vége felé kezdi meg. Utba ejti Székelyudvarhelyt is, a hol az e hó 24-én tartandó székely szövetségi közgyűlésen résztvesz. Az államtitkár fogadtatására ünnepélyes előkészületeket tettek.

— Lóheremag termelő gazdák figyelmébe. Miután a lóheremag szezon közeledik az érdekelt gazdatársak számára tájékoztató ezuttal is közöljük Az „E. G. E.” lóheremag-tisztító raktárának szabályzatait a következőkben:

„1. Az Erdélyi Gazdasági Egylet heremag-tisztító raktára, tisztításra, arankamentesítésre és azután esetleg bizományi eladásra elfogad 50 kg.-tól bármely mennyiségig hazai származású lóhere és lucerna-magot.

2. A mag pelyvától lehetőleg jól megtisztítva a tulajdonos zsákjában és költségén „Az Erdélyi Gazdasági Egylet” heremag-tisztító raktára, Kolozsvárt, (Áruraktár) címen küldendő be. Mindenik zsák a beküldő nevének kezdőbetűivel megjelölendő; ha több zsák van, sorszámokkal is (1. 2. 3. stb.) ellátandó.

A szállítás költségeit hazáról a raktárig és haza szállításakor onnan vissza is, a beküldő viseli.

3. Minden tisztítás végett beküldött magból a tisztítandó mennyiséghez képest körülbelül 1—5 kgnyi átlagminta veendő, mely a tisztítás befejeztéig megőrzendő, azon eshetőségre való tekintettel, hogy ha a beküldő akár a tisztítás eredményét, akár magát a neki visszaküldött magot kifogásolná. A mintevétel akként történik, hogy azon esetben, a mikor az egyes zsákok tartalma között lényeges különbség nincs, az Áruraktár kezelősége az E. G. E. heremag-tisztító raktára felügyelőjének jelenlétében herelopó (Stecher) segélyével minden zsákból körülbelül egyforma mennyiséget kivesz úgy hogy ilyen módon összesen 1—5 kgnyi mennyiség összegyűljék, azt jól összekeveri és külön tiszta zacskóba elteszi. Ha pedig egy, vagy több zsák tartalma lényegesen eltérne a többiekétől, akkor minden egyes minőségből veendő külön-külön 1—5 kg-ig terjedő minta, s ez számmal és esetleg betűkkel pontosan megjelölendő, hogy megállapítható legyen, melyik minta melyik zsákból való volt.

A különböző minőségű mag külön-külön tisztítandó. Tisztítás után a különböző minőségű magvak összekeverése, egalizálása a fél kívánatára és költségére eszközöltetik.

A vett átlagmintát az E. G. E. heremag-tisztító raktárának felügyelője és az Áruraktár egyik tisztviselője együttesen leolmozzák t. i. ellátják egyrészt az E. G. E.-nek, másrészt az Áruraktárnak ólomzárjával. Amennyiben a tulajdonos jelen van, ezeken kívül az ő pecsétje is reá tehető.

A kettős ólomzárral ellátott mintazacskókat az Áruraktár átveszi őrizetben és a tisztítási évad befejeztéig megőrzi.

Az átlagmintából annak leolmoztatása előtt a fent nevezettek egy kb. 250 grnyi mennyiséget papír mintazacskóba lepecsételnek és azt kellőleg megjelölve átteszik a kolozsvári m. kir. magvizsgáló állomáshoz, különösen annak megállapítása végett, vajjon tartalmaz-e a beküldött mag amerikai származású nagyszemű arankát, mely az arankamentesítést túlságosan megnehezíthetné vagy éppen lehetetlenné tehetné. Ennek megállapítása után azonnal hozzáfog a raktár kezelősége a tisztításhoz. Ha a beküldött mag amerikai származású nagyszemű arankát tartalmazna, hogy ha a mag minősége és aranka tartalma olyan volna, hogy a tisztítás eredménye előre láthatólag nagyon kedvezőtlenül tőne ki, akkor erről a beküldő előzetesen értesítendő.

4. A raktár kezelősége a beküldött magot a beérkezés sorrendjében tisztíttatja meg s a mint a tisztítás be van fejezve, erről a beküldőt azonnal értesíti és megírja neki, hogy

mennyi a leólmozott arankamentes mag, mennyi az aprószemű le nem ólmozható arankás mag és mennyi a rostaalj. Amennyiben beküldő ezen értesítés ellen kifogást 8 napon belül nem emel, a tisztítási eredményt hallgatólagoosan elfogadja. A tisztító raktárnak felelőssége megszűnik azon percben, midőn a magot a raktárból kivitték. Ennek kapcsán felszólítja a beküldőt, hogy abban az esetben, ha a tisztítás eredménye ellen kifogása van, azonnal jelentkezzék vagy személyesen, vagy pedig nevezzen meg megbízottat, a kinek jelenlétében a mintául vett mag ellenőrző tisztítása megejtendő lesz. A beküldő kifogása esetén az átlagmintát a kolozsvári magy. kir. magvizsgáló állomás kiküldöttje, a beküldőnek vagy megbízottjának s a raktár kezelőségének jelenlétében próbarostálásnak veti alá. annak megállapítása végett, hogy ezen mintának hány % a hulladék és hány % a az ólmozható mag. Ennek megtörténte után a kolozsvári m. kir. magvizsgáló állomás véleménye kikérendő a mag minőségre és tisztíthatóságára nézve. Ha a beküldőt ez az eredmény sem nyugtatná meg, akkor az ügy az E. G. E. elnöségéhez teendő át s ez állapítja meg, a Takarékpénztár és Hitelbank igazgatóságával egyetértőleg, azután a beküldővel, illetve annak megbízottjával a további teendőket.

5. A raktár kezelőse a megrostált és már tisztának vélt magot jól kitisztított varratlan zsákokba tölti és felszólítja a kolozsvári m. kir. vetőmagvizsgáló állomást a mag megvizsgálására, esetleg leólmozására. A vetőmagvizsgáló állomás azután az arankamentesnek talált magot a szokásos módon 1 mm.-ás vagy 50, esetleg 25 kilós varratlan zsákokban hivatalosan leólmozza; t. i. minden zsákot ellát igazoló bárcával és a zsákokat előírás szerint ólomzárval lezárja. A leólmozott zsákokra a raktár kezelőse ráfesti az E. G. E. heremag-tisztító raktárának címét. A le nem ólmozható aprószemű magot és a rostaaljat a raktár kezelőse a beküldő zsákjaiba tölti és lezárja az áruraktár ólomzárjával. Az államilag leólmozott zsákokat valamint a le nem ólmozható magot és a rostaaljat is az áruraktár a visszaszállítás, vagy eladás idejéig (vagy 4 hónapig) pontosan megőrzi és a beküldő kívánságára azonnal intézkedik annak elszállítása iránt.

Ha valamelyik fél az állami ólomzárólást nem kívánja, akkor a magot saját — varrott — zsákjaiban is visszakaphatja plomb nélkül és szintén arankamentesítve. Az ilyen küldemények csak az áruraktár és az E. G. E. plombjaival záratnak le.

6. A tisztítás költségei — a beküldött mag minden mm. után 4 havi kezelési és raktározási időre a következők:

Rostálás	3 k. — fil.
Zsákolás és plomb	— 44
4 havi raktárbér	— 60
Tűz elleni bizt. dij.	— 36
Ügykezelés	— 60

Összesen: 5 —

50 kgrmmnál kisebb mennyiség után is legalább 5 korona dij szedhető.

A tisztításért járó költségek, a varratlan zsákok árával együtt, a beküldő illetve — eladás esetén a vevő által, elszállítás előtt — befizetendő.

A netalán 4 hónapon túl raktáron maradó heremag után eső raktár bért és tűz elleni biztosítási díjat szintén a beküldő viseli.

7. A tisztított magot a beküldő részére a tisztító-raktár utalványára és kimutatása mellett minden egyes esetben az Áruraktár adja ki utóbbi számol is el ugyanakkor a beküldővel.

8. A megtisztított mag eladását a tisztító-raktár kívánatra közvetíti.

Ezt illetőleg kívánatos, hogy a beküldő már a mag beküldésekor nyilatkozzék, de legalább akkor, amikor a tisztítás eredményéről értesül.

Ha a beküldő kívánja, a raktár a különböző osztályu magvakból a beküldő költségére mintát küld.

Ha a tisztító-raktár — megbízás szerint — a magot eladta, erről az Áruraktárt értesíti utalványozza az eladott magmennyiséget. Felkéri a pénz felvételére (előzetesen, vagy utánvétellel) az árukiadására és a beküldővel való elszámolásra.

A bizományi eladási illeték mm.-ként 60 fil. mely összeget szintén az Áruraktár veszi fel, illetőleg számol el.

A tisztító raktárt, és a beküldőt illető mindennemű pénzösszegeket és árukat — külön számadás vezetése és felelőssége mellett — kizárólag az Áruraktár kezeli, illetve csak az van e küldemények átvételére feljogosítva.

9. A beküldött magra, az Áruraktár üzletszabályzata értelmében megfelelő előleg is vehető fel. Erre nézve kívánatra bővebb felvilágosítást az Áruraktár ad.

— **Komlóhírek.** Még mindig vegyes hírek érkeznek a cseh és bajor komlóvidékek termésreményeiről, csak abból sejthetünk valamit, hogy a cseh szaklapok panaszkodnak, hogy ott is hideg éjjelek esős napok miatt a jól viritott komló egyenetlenül fejlődik: hisz helyenkint, éjjelenként a hőmérséklet $+5^{\circ}$ C.-ra esik. A bizonyos, hogy: „dringend notwendige warme Witterung“ — ott várnak. A piacra eddig csak stájer s magyar komlók érkeztek, a melyek lanya üzlettel 50 kilonként 85—95 koronán adattak el. Hát szeptember közepére majd kiderül a titok: ha a londoni, nürnbergi komlóbörzék megvívják az első papir csatákat! — vagy pedig közösen indulnak a komlótermelők s sörgyárosok ellen.

— **A takarmányhiány enyhítése.** A pénzügyminiszter közölte Darányi földmívelésügyi miniszterrel azt az elvi elhatározását, hogy közbenjárása következtében augusztus 13-án utasította az összes illetékes pünyügyi hatóságokat aziránt, mily feltételek mellett engedte meg, hogy a mezőgazdasági szeszfőzdeknél termelt szeszmoslék a mezőgazdáknak eladható legyen, illetőleg szabad forgalom tárgyát képezhesse. A pénzügyminiszter intézkedése a jelen takarmányhiány esztendőben igen nagy jelentőségű az állattartásra és hizlalásra. Az által pedig, hogy a pénzügyminiszter Darányi miniszter azon kérésének is eleget tett, hogy a kedvezményt még jóval az ideai szeszfőzési idő előtt tegye hozzáférhetővé a gazdaközönség számára. annyival is kedvezőbb és szükségét pótló ez az intézkedés, mert a gazdaközönség ismét egy oly kedvezmény birtokába jutott már most, mely azelőtt, ha egyáltalán engedélyeztetett, csak sokkal később (október—november hónapban) lett hozzá férhető.

— **A munkásbiztosítás és a postatakarékpénztár.** A hivatalos lap a kereskedelmi miniszternek egy rendeletét közli, a melyben az iránt intézkedik, hogy az országos munkásbetegsegítő és baleset-biztosító pénztár azokat a járandóságokat, melyeket a biztosítottaknak fizetni tartozik, a postatakarékpénztár útján, csekk alakjában teljesítse. Ezek a csekkek »visszavonásig« szólnak, az a járandóságokat új utalványozás nélkül is minden hónap elsején kifizeti a posta, míg ellenkező utasítást nem kap a betegsegítő pénztártól. A pénz felvételéhez

szükséges munkaképtelenségi vagy életbenléti bizonyítványt a községi előljáróságok fogják kiállítani.

— **Statistikai adatgyűjtés a birtokforgalom megállapítására.** A kereskedelmiügyi miniszter a képviselőház közgazdasági bizottságának óhajására a központi statisztikai hivatal által a birtokforgalmi statisztikai adatgyűjtésre vonatkozólag tervezetű dolgozatot kiadta, s elrendelte, hogy ezt a tervezetet, különösen annak az adatgyűjtés végrehajtására vonatkozó részét, az illetékes miniszteriumok és szakkörök képviselőivel tartandó értekezleten tárgyalják.

— **Uj székek állattenyésztő szövetkezetek.** Az udvarhelymegyei Városfalván és Jánosfalván, továbbá a marostordamegyei Székelykakasdon, Marosszentgyörgyön és Nyárad-Köszvényesen újabban állattenyésztőszövetkezetek alakultak, a melyeknek a földmívelésügyi miniszter megfelelő államsegély engedélyezett.

— **Felterjesztés a borközraktárak ellen.** A Magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetsége felterjesztést intézett Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszterhez, mely felterjesztésében a szövetség erőlyesen állást foglal a borközraktárak tervbe vett létesítése ellen.

A felterjesztés mindenekelőtt előbocsátja, hogy az Országos Szövetség a magyar borkivitel fejlesztésének a kivitel fokozása révén való fejlesztését nemcsak kívánatosnak, de bizonyos fokig állami feladatnak is ismeri. Bizonyoságot tett erről a szövetség, a mikor megtette előterjesztését az amerikai borkivitel fejlesztésére nézve, a melyet a kereskedelmiügyi miniszter el is fogadott. A mikor a szövetség felszólal e miatt, hogy egy részvénytársaságot a kereskedelmiügyi kormány nagyösszegű állami támogatásban akar állítólag részesíteni, akkor a szövetség nem a magyar borkivitel állami támogatása ellen, hanem egy konkrét terv ellen szólal fel, mint a mely tervnek megvalósítása a kitűzött cél elérése helyett a magyar borkereskedelemnek és közvetve a magyar bortermelésnek is súlyos károsítását eredményezné. Részletesen kifejti az emlékirat, hogy a magyar boroknak Ausztriába való kivitelének meg lehetőségen jelentékeny, a mennyiben a magyar borkereskedő-cégek minden állami szubvenció nélkül évenként kerek számban mintegy 700.000 hektoliter magyar bort exportálnak az osztrák tartományokba. Ez a kivitel folytonosan emelkedő irányzatot mutat a nélkül, hogy bárkinek is eszébe jutott volna az Ausztriába való borkivitel emelése címén állami támogatást kívánni. Ebből következik, hogy az Ausztriába irányuló borkivitel állami szubvencióval elősegíteni nemcsak nem kívánatos, hanem határozottan káros volna. Az Ausztriába irányuló borkivitel fejlesztéséhez nem szubvencióra, nem kiviteli prémiumra, hanem a kivitel útjának olyan egyenetlésére volna szüksége, a melyben a kivittel foglalkozó magyar kereskedők és termelők valamennyien egyaránt részesednének, érteve itt elsősorban a vasuti tarifa politikát és általában a szállításnak minden rendelkezésére álló eszközökkel való megkönnyítését. Kifejti a felterjesztés, hogy a Bortermelők és Borkereskedők Szövetségének semmi kifogása sem volna az ellen, ha jelentékeny állami szubvencióban részesítene a kereskedelmiügyi kormány bármely megbízható vállalatot a *vám-külföldre irányuló borkivitel fejlesztése* címén. Azonban egy negyedmillió szubvenciónak nem évi 10.000 hektoliter, hanem legalább is évi 60—70.000 hektoliter magyar bor kivitelére volna a megfelelő ellenértéke.

Legnagobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.
 Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
 Fiú és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
 utódai
 fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
 Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.
 Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.
 Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

A felhozott indokok alapján azt kéri a szövetség, hogy a kereskedelemügyi miniszter a tervezetet teljesen ejtse el, illetve a pénzügyi támogatást kizárólag a vámkülföldre irányuló borkivitel részére engedélyezze.

— IV. Nemzetközi Tejgazdasági kongresszus. A jövő év június havában Budapesten megtartandó IV. Nemzetközi Tejgazdasági kongresszus szakbizottságai is már végleg megalakultak. A kongresszus a tejgazdasági ügyeket 3 szakcsoportban fogja tárgyalni. Az első szakcsoport elnökségét, melyben törvényhozási és kormányzati intézkedésekkel fognak foglalkozni. Miklós Ödön főrendiházi tag vállalta el. Ezen szakcsoportban mint alelnökök Hertelendy Ferenc főrendiházi tag, főispán és Nagy Emil dr. orsz. képviselő fognak közreműködni. A második, közegészségügyi és állategészségügyi szakcsoportban Hutya Ferenc dr. udvari tanácsos, állatorvosi főiskolai rektor mint elnök, Szontagh Félix dr. és Tagl Ferenc egyetemi tanárok mint alelnökök fognak működni. A harmadik szakcsoport, mely a tejgazdasági iparral foglalkozik. Csekonics Sándor gróf elnöke alatt fog működni. Ezen szakcsoportban az alelnökséget Lázár Pál udvari tanácsos, műegyetemi tanár és Sierbán János m. kir. jószágigazgató vállalták el.

A kongresszus főtitkárához eddig beérkezett bejelentések szerint úgy külföldi, mint hazai elsőrendű szaktekintélyek fognak a kongresszus munkálataiban élénken részt venni, úgy, hogy a kongresszus sikere már ma is biztosítottnak látszik.

— A takarmányhiány enyhítése. A földművelésügyi miniszter a legutóbbi napokban a közös hadügyminisztertől azt az ajánlatot nyerte, hogy hajlandó volna-e a magyarországi hadtestek területén fennálló katonai élelmezési raktárak üzemében termelendő rozskorpát a takarmányhiány enyhítésére felhasználni. Darányi földművelésügyi miniszter értesítette a közös hadügyminisztert, hogy a jelzett korpakészletet tárcája hitelének térhébe átveszi. A korpakészlet a valóban inséges vár megyék területén lskó és az állattartás tekintetében tényleg megszorult kiscgazdáknak kedvezményes áron, készpénzfizetés mellett, ki fog osztatni. A vonatkozó intézkedés már a napokban ki fog adatni az érdekelt gazdasági egyesületeknek. A földművelésügyi miniszter egyúttal intézkedett, hogy a gazdasági egyesületek és a nagyközönség felhívassék az iránt, hogy szálás takarmánykészleteiket különösen Pest-, Fejér-, Veszprém, Zala, Jász-Nagykun-Szolnok-, Baranya-, Somogy- és Tolna vármegyék gazdasági egyesületeivel az árak feltüntetése mellett közöljék, hogy ezek az egyesületek a rendelkezésre álló készletek felől tájékozva legyenek. A miniszter gondoskodott arról is, hogy a legközelebbi napokban magyar, német, tót, román szerb, horvát, ru-

tén nyelveken füzet adassék ki, mely a takarmányhiány okozta szorult helyzetben az állattartásra nézve utmutatással és tanácsal szolgál.

— Arankás löheremag forgalomba hozatalának beszüntetése. A földművelésügyi miniszter legutóbb kimondotta, hogy arankás löheremag forgalomba hozatala nem az 1894. évi XII. t.-c., hanem az 1895. évi XLVI. t.-c. 3. § a alapján büntetendő. Ha a löheremag a szabályszerű jelzésekkel nincs ellátva, e törvény 4. §-ába ütköző kihágás esete fennforog. E kihágásnak büntetésénél az elzárás csak nyomatékony enyhítő körülmények fennforgása esetén mellőzhető.

— Hazai ipari beszerzési források. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a „Hazai ipari beszerzési források” címűre új és bővített kiadásban megjelenjen. A címtár 10.000 példányban fog megjelenni s díjtalanul fog szétosztatni az állami és törvényhatósági hivatalok és más érdeklődők közt, hogy azok ipari szükségletük beszerzésénél a címtárból kellő tájékozást szerezhessenek a felől, hogy az országban miféle iparcikkek gyártatnak és hogy azok gyártásával kik és hol foglalkoznak.

— Fővadak által okozott károk megtérítésének kötelezettsége. A m. kir. Curia egy legutóbb felmerült eset alkalmából elvi jelentőségű döntvényként mondotta ki hogy az 1883. évi XX. tc. 7. szakasza értelmében a vadkárokért meghatározott kártérítési kötelezettség azt a birtokost vagy haszonbérlet, akinek vadászterületén a kárt okozó fővad tenyészik és aki az ebben a körülményben jelentkező gazdasági előny élvezetére jogosult, mint az előnnyel a dolog természete szerint kapcsolatos kötelem, kétségkívül terheli, tekintet nélkül arra, hogy a vadászterület a fővadak kiváltásának meggátolására és így a vadállomány állandósítására alkalmas kerítéssel körülvétezt-e, vagy sem?

— Erdőőri szakvizsgák megtartása. A földművelésügyi miniszter rendelete szerint az erdőőri szakvizsgák 1908. évi október 19-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécsen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsvárt a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartani. Akik az erdőőri vagy vadőri vizsgát letenni óhajtják, hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat 1908. évi szeptember 30-dikáig ahoz a kir. erdőfelügyelőhöz nyujtsák be, akinek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

— Szőlővenyigelopás mezőrendőri kihágás. Felmerült esetről kifolyólag a minisztertanács elvi jelentőségű határozatként kimondotta, hogy a hatvan koronán aluli értékű és a mezőn kérébe rakott szőlővenyige ellopása

mezőrendőri kihágást képez és elbírálása a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

— Szénakiviteli tilalom Bulgáriában. A bolgár kormány az ott nagymértékben mutatkozó takarmányhiány következtében megtiltotta a széna kivitelét.

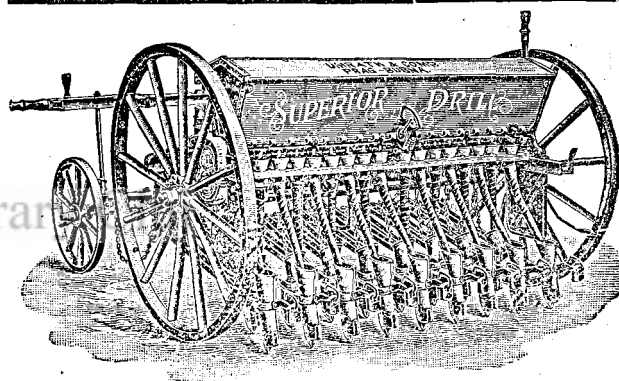
— Magyar fa alkalmazása a hangszergyártásnál. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter az összes kincstári erdőhivataloknak rendeletet adott ki, mely szerint a hangszerkészítésre alkalmas juharfa anyagot külön választva értékesítsék és aként intézkedjenek, hogy ilyen fa állandóan kapható legyen. A miniszter ezen rendelkezése biztosítani fogja, hogy hangszerkészítőink és gyárosaink azokat a faanyagokat, amelyeket a hangszerek előállításához eddig túlnyomó részben Csehországból és Thüringiából voltak kénytelenek beszerezni, ezentúl hazai forrásokból kapják, ami egyaránt érdeke a fatermelésnek és a magyar iparnak.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

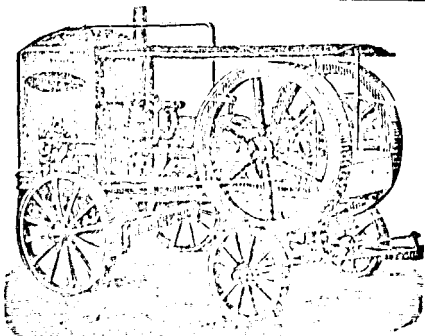
Superior Sorvetőgépek

— III Legjobb tolókerékrendszer!!! —
!!! Tessék közelebbi leírást kerni!!!
Finom-, szántás-, csukló- és réthoronák.
Egy- és többvasu ekék.
Háromtagu és egytagu hengerek.
Triőrök, Mütrágyaszórók.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

● Gőzcseplőkészletek 12 HP.-ig. — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

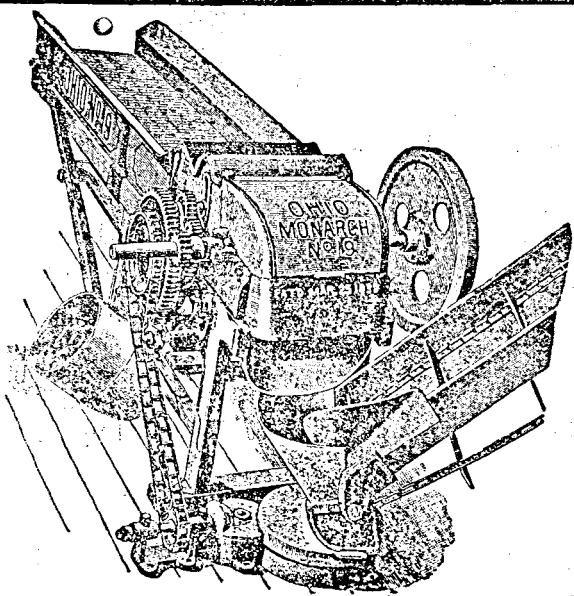

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság

BÉCS, Gumpendorferstrasse 72.

Legolcsóbb hajtóerő a „GNOM” BENZIN- és SZIVÓGÁZ-MOTOR.

4000-nél több üzemb. — Könnyen kezelhető. — Villanyos gyújtással. — Okl. gépész felesleges. — Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás ingyen és bérmentve. — Referenciák beszerezhetők: gróf Wenkheim Géza uradalmától, Csorvás (Békésmegye); gróf Wenkheim Frigyes uradalmától, Székudvar (Aradmegye); gróf Esterházy János uradalmától, Nyitra-Ujlak (Nyitramegye); gróf Esterházy László uradalmától, Sárosp (Fehérmegye).
Sándor Pál Mező-Bánd, Albisi Béla Alsó-Szovát, Lőte Lázár Kaál. 2033.

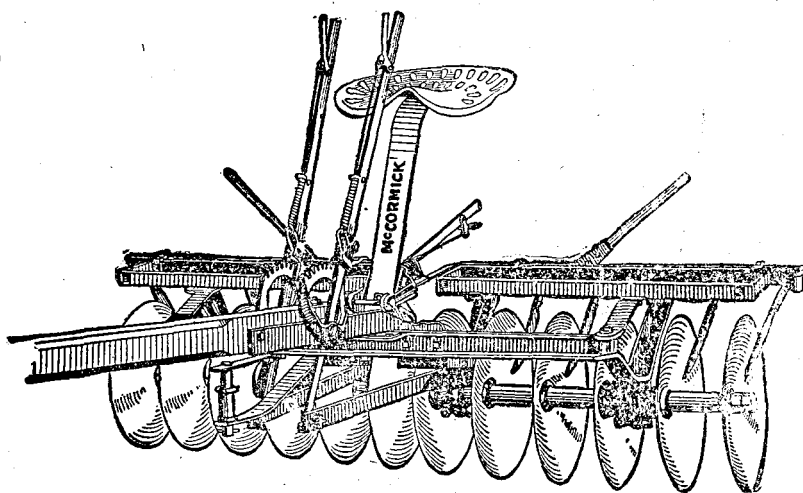
"OHIO" EREDETI AMERIKAI TENGERSZÁR-TÉPŐ,

zöldtakarmányapritó- és szalmaszeccskázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona

tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.
a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

Gazdaságok administratióját,

felügyeletét, számadások ellenőrzését, megvizsgálását, birtokok becslését elvállalja és bármely ágában a gazdaságnak szaktanáccsal szolgál az erdélyi viszonyokkal teljesen ismerős, huzamos gyakorlatban tapasztalt és elméletileg képzett

intelligens gazda,

akár állandó, akár esetről-esetre való megbízatásokban — megegyezés szerinti honorarium vagy jutalékért.

Teljes megbízhatóságáról a legjobb ajánlatokkal rendelkezik.

Közvetítések e lap kiadóhivatala által. 2178

Viharálló, rozsdavédő,

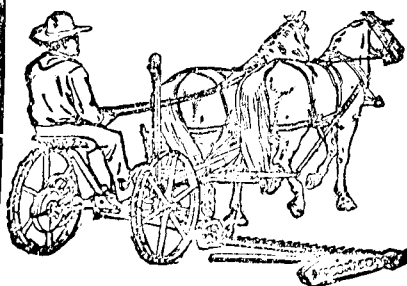
legjobb mindennemű vas szerkezetek mázolására! Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandaláberek, vasrácsok, vasajtók mázolására. — Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára

BUDAPEST, VII. KER., ÖRNAGY-UTCA 4. SZÁM. 2148 III

Kwizda-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van. Nagyobb munkánál elő- és utóerősítőtől, erőltetőseknél, inak merevségénél stb. Az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. — Kwizda-féle Restitutions-fluid szővédjegy, címke és göngyölés törv. védve.

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle szabadalmazott Lábszár-védő

2161. I.

gumiból

szürke, fekete, barna és fehér színben és négy nagyságban készíttetnek és pedig a bal és jobb lábak részére, a-b-nél mért terjedelem szerint:

1. sz. . . . . 20-22 cm. | 3. sz. . . . . 24-27 cm.
2. sz. . . . . 22-24 cm. | 4. sz. . . . . 27-30 cm.

Ára darabonként

szürke
1. sz. . . . . Kor. 5.50 | 3. sz. . . . . Kor. 6.40
2. sz. . . . . Kor. 5.90 | 4. sz. . . . . Kor. 7.30

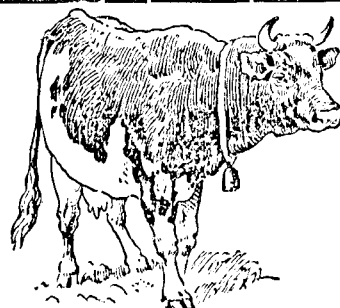
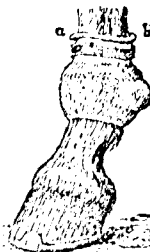
fekete, barna és fehér

1. sz. . . . . Kor. 5.40 | 3. sz. . . . . Kor. 6.80
2. sz. . . . . Kor. 6.40 | 4. sz. . . . . Kor. 7.70

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

KWIZDA-féle

Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejeles fokozására.

1 dohoz ára 1 korona 40 fillér.
1/2 dohoz 70 fillér.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőjében a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket,

konvertálok más intézeti terheket és egyúttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül

ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadéku alkalmas 50 év alatti

... kisorsolásra rendszeresített ...

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizetettek: az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség

GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, IV. Molnár-utca 11. 1934

Eladó ó-borok, lovak és szarvasmarhák

özv. **Báró Bornemisza Andrásné sz. Gróf Teleki Polixéna komlód- orozfái gazdaságában:**

Négy drb. (egy négyes fogat) sárga, herélt, 4 és 5 éves, 152 cm. magas, jó menő, hibátlan arabs és gidrán faj kocsiló.

Hat drb. 3 setét pej, 3 piros pej 4 éves, 152—154 cm. magas hámos és hátsó kanca.

Nyolc-tíz drb. 6—7—8 éves, 156—158 cm. magas anyakanca felfedeztetve állami arabs és angolvér ménekkel.

Mind eredeti arabs és részben gyergyóbékási fajlovak, tiszta eredeti erdélyi fajkancaiktól.

Két drb. kis 130 cm. magas setétpej hegyi poni mokány kanca, 3 éves.

Hat-nyolc drb. borjúzó és kisborjas bival, s tizenhat-husz drb. fiatal üsző és bika bival.

Tíz-tizenkét drb. számfeletti korosb fehér erdélyi tehén.

Negyven-ötven drb. 4—5 éves fehér erdélyi jármos ökör. Százötven hectoliter 5—7 éves és idősb specialis **óborok**, kisebb mennyiségben is szállítatnak megrendelés szerint.

Venni szándékozókknak bővebb felvilágosítással szolgál és esetleg kívánatra állomáshoz kocsit küld:

Engi Elek tisztartó

Komlód, 2183

u. p. Nagynyulas, Kolozs megye (Erdély).

Vasuti állomás: **Szt.-Mihálytelke.**

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

helyesen alkalmazva; min-legoalcsóbb foszforsavas munkákkal és aráján-

védjeggyel

den növénynek legjobb és trágyája. — Kívánatra szaklattanalkészítesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrassy-út 49.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Eladó vetőgépek,

(Alkalmi eladás!)

11, 13 és 15 sorosak

egészen ujan,

a legjobb gyárból eladók

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulással . . . . . 1,970.940.— K.
Tartalékok . . . . . 761.760.16 "

Összesen: 2,735.104.16 "

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.26 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.438.73 "
1905. " "	61.736.60 "
1906. " "	39.248.65 "

Eliztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a 10%, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Legjobbak a resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458

Követeljük mindenütt „Székely-gyújtó“-t

Reitter József gyufagyára Kolozsvárt 2, ezelőtt Parajdon.

Alapított 1836. Gyárt minden fajtájú kitűnő minőségű kénköves-, paraffinos- és svéd gyújtót a legjutányosabb árban és szép kivitelben.

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

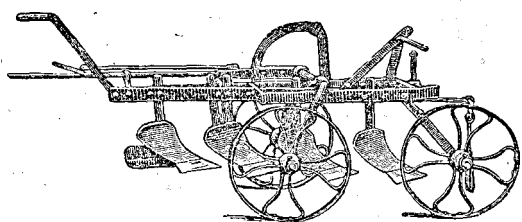
ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsősetátér. Főtér 9.
Sárospatak,
Kossuth Lajos-u. 70.

A tarlóhántás legcélszerűbb eszközei:

Bächer könnyű négybarázdás hántó ekéje,
Bächer könnyű hárombarázdás hántó ekéje,
Johnston tarlóhántó tárcsás boronái.

Legjobb acél anyag, csekély önsúly, kevés vonóerő, ideális munkateljesítés.

Tessék ajánlatot kérni! Olcsó árak!

BÄCHER RUDOLF speciális eke és talajművelő eszközök gyára.

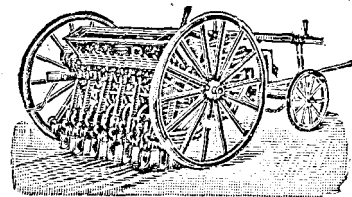
Vezérképviselet és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Az „eredeti Melichar“ gyártmányú páros sorszámú

„UNICUM DRILL“

a jelenkor legtekélyesebb sorvetőgépe.

1910

Utólérhetetlenül precíz vetés, hegynek-völgynek teljesen egyforma magelosztás, könnyű és biztos kormányzás, csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendű anyag, melyeknek ezen sorvetőgép általános kedveltségét köszönheti. Több mint 32.000 db használatban.

Ujabb speciálítások:

MÜTRÁGYASZÓRÓGÉPEK.

MELICHAR FERENC sorvető és műtrágyaszórógépek gyára

Vezérképviselet és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.